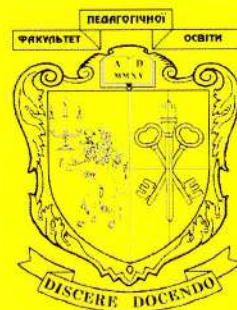

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

МАТЕРІАЛИ

ЗВІТНИХ НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ ФАКУЛЬТЕТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Львів
ЛНУ імені Івана Франка
2021

*Рекомендовано до друку
Вченою радою факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 5 від 28 грудня 2020 року)*

Відповідальний за випуск *Дмитро Герцюк*

М 33 **Матеріали звітних наукових конференцій факультету педагогічної освіти.** – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – Вип. 6. – 175 с.

Подано матеріали звітної наукової конференції факультету педагогічної освіти, яка відбулась 04 лютого 2021 року. Наведено результати науково-педагогічних досліджень викладачів, аспірантів і здобувачів факультету за 2020 рік.

УДК 378.4.096:37(477.83-25)(062)

© Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021

НАУКОВА РОБОТА ФАКУЛЬТЕТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У 2020 РОЦІ: ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Дмитро Герцюк,
*декан факультету педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук,
доцент*

Організація наукової роботи на факультеті педагогічної освіти у 2020 році залишалася одним із пріоритетних напрямків його діяльності.

До суттєвих наукових здобутків віднесемо передусім участь викладачів факультету у розробці держбюджетної тематики. У звітному році на кафедрі спеціальної освіти та соціальної роботи завершилося виконання НДР «Розроблення технологій психотерапії, реабілітації та професійної орієнтації учасників операції Об'єднаних сил та вимушено переміщених осіб» під науковим керівництвом проф. Островської К. О. і групи викладачів – доц. Сулятицького І. В., доц. Сікорської Л. Б., доц. Андрейко Б. В., проф. Островського І. П., доц. Ковного Ю. С., доц. Сайко Х. Я., доц. Музичко Л. Т. У результаті виконання НДР розроблено та апробовано технології терапевтичної корекції симптомів посттравматичного стресового розладу внутрішньо переміщених осіб та учасників ООС, зокрема, – методи короткотермінової психотерапії, психотерапії можливостей та узгодженої інтегративної методології травмотерапії. Шляхом систематизації та узагальнення отриманих експериментальних даних була розроблена технологічна карта ефективної терапевтичної допомоги внутрішньо переміщеним особам та учасникам ООС. Результати апробації технологічної карти 100 осіб у ресурсних центрах для підтримки внутрішньо переміщених осіб та учасників ООС ГО «Справа Кольпінга в Україні» (Львів, Ужгород, Івано-Франківськ) та у Львівському обласному госпіталі інвалідів війни та репресованих ім. Ю. Липи свідчать про позитивні зміни показників їх інтелектуальної та емоційно-вольової сфери, позбуття ознак посттравматичного стресового розладу у 30 % реабілітованих осіб, що вказує на необхідність впровадження технологічної карти ефективної терапевтичної допомоги внутрішньо переміщеним особам та учасникам ООС в Україні.

У межах робочого часу викладачів на факультеті педагогічної освіти виконувалося 5 тем.

1. *Науково-педагогічні та організаційно-дидактичні засади професійного розвитку майбутніх фахівців у системі вищої освіти України: історичні ретроспективи, зарубіжний досвід, інноваційні*

що дозволяють дітям та молодим людям з психічними відхиленнями глибокого ступеня, а також дітям із психічними вадами та молоддю з поєднанням інвалідності, реалізують відповідно: обов'язкову річну дошкільну підготовку, обов'язкове шкільне навчання, обов'язкове навчання.

Положення законодавчих і нормативно-правових актів були реалізовані на практиці, що призвело до модернізації спеціальної освіти за такими основними напрямками: розроблення й упровадження більш гнучкої системи освіти, яка якомога більше відповідає індивідуальним потребам учнів; створення сприятливих умов для систематичного і планомірного підвищення якості методів навчання; організація роботи щодо підготовки учнів до подільного оволодіння тією чи іншою професійною діяльністю; забезпечення широкого доступу до ранньої підтримки в розвитку й навчанні дітей; формування необхідних форм та умов оцінювання можливостей дітей у процесі перевірки рівня їхніх знань, умінь та навичок з урахуванням характеру та особливостей того чи іншого психофізичного порушення.

Аналіз досвіду формування законодавчої і нормативно-правової бази для розвитку інклюзивної освіти в Республіці Польща дав підстави для висновку, що упродовж попередніх десятиліть у цій країні накопичено ґрунтовний досвід із залучення дітей із особливими освітніми потребами до системи загальної середньої освіти. Зокрема здійснено ратифікацію документів Європейського Союзу, що регулюють різні аспекти розвитку системи освіти, адаптовано до їхніх вимог державне законодавство, а також розроблено низку нормативно-правових актів, що визначають особливості функціонування інклюзивної освіти в державі.

1. Заєркова Н. В., Трейтяк А. О. Інклюзивна освіта від А до Я: порадник для педагогів і батьків. Київ, 2016. 68 с.
2. Колупаєва А. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Дефектологія. 2009. № 4. С. 3-4.
3. Głodkowska J. Poznanie ucznia szkoły specjalnej. Warszawa: WSiP, 1999.

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МЕДІАТЕХНОЛОГІЙ

Ольга Табака,

асистент кафедри початкової та дошкільної освіти

У новій редакції Базового компоненту дошкільної освіти зазначається, що дошкільний вік є фундаментом для розвитку базових компетентностей, які необхідні людині впродовж життя. Документ подає компетентність як динамічне поєднання знань, умінь, навичок, способів мислення, цінностей та інших особистих якостей, які допомагають людині успішно соціалізуватися, співдіяти та ін. Мовленнєву компетентність у Базовому компоненті визначено як здатність дитини продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання з допомогою вербальних і невербальних засобів. Мовленнєва компетентність, як сказано у документі, об'єднує фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний, монологічний складники та засвідчує їх взаємозалежність і взаємообумовленість [1].

Сучасні науковці та педагоги, зокрема Н. Гавриш та К. Крутій, визначають мовленнєву компетентність як одну із ключових базисних характеристик особистості. Вони та багато інших учених вважають, що важливим завданням сучасної дошкільної освіти є виховання мовної особистості – дитини, яка вміє творчо, доречно використовувати мовні засоби у спілкуванні, зокрема презентувати себе, взаємодіяти з іншими, реалізувати свої наміри та потреби. Володіти словом, відчувати його смислові відтінки – чи не найважливіша здатність людини у процесі спілкування, пізнання світу і себе у ньому. Ці та інші вміння і складають суть лексичної компетенції.

Зазначимо, що робота над словником у закладі дошкільної освіти – це тривалий складний процес кількісного збагачення слів та вміння доречно використовувати їх у конкретних умовах спілкування. Засвоєння дитиною словника вирішує завдання накопичення, уточнення уявлень, формування понять, розвитку мислення. Бідність лексичного багажу гальмує й ускладнює процес повноцінного спілкування, духовного й розумового, емоційно-чуттєвого розвитку дитини. Навпаки, багатство словника є ознакою добре розвиненого мовлення і показником високого рівня інтелектуального розвитку. Засвоєння слів на позначення емоцій і почуттів позитивно впливає на розвиток дошкільника, розуміння дитиною емоційного стану іншої людини. Робота над словом уточнює уявлення дитини, поглиблює її почуття, організовує соціальний досвід. Усе це має велике значення, особливо в дошкільному віці, оскільки в цей

період закладаються основи мислення й мовлення, відбувається становлення соціальних контактів, формується особистість.

Для формування лексичної компетенції старших дошкільників вихователь послуговується чималою низкою різноманітних засобів: середовище (предметне, соціальне, мовленнєве), ігри, предмети реального світу, іграшки, картини, художня література та усна народна творчість, народні традиції, звичаї, свята, медіатехнології та ін. Серед усіх, що допомагають зреалізувати завдання лексичного розвитку дошкільників, хочемо виокремити засоби медіатехнологій. Вважаємо, що вони відкривають нові можливості забезпечення якості та результативності дошкільної освіти, формування лексичної компетентності зокрема. Варто зазначити, що ці засоби для сучасної дитини є звичайними і улюбленими, діяльність із ними приносить їй радість. Окрім цього, згадаймо принцип наочності, про який говорив ще Я. А. Коменський. Творець «золотого правила дидактики» наголошував, якщо які-небудь предмети відразу можна сприйняти кількома почуттями, то педагогу треба надати дитині таку можливість.

Ми розглядаємо медіатехнології як інтеграцію різних засобів передачі інформації (тексту, звуку, графіки, рухомих і нерухомих зображень) з допомогою комп'ютера або іншого аудіовізуального пристрою. Науковець З. П. Дорошенко зазначає, що у системі дошкільної освіти доцільно використовувати медіа, оскільки вони найбільш оптимально та ефективно відповідають трисдиній меті заняття: освітній, розвивальній та виховній. Досліджуючи шляхи застосування мультимедійних технологій в закладі дошкільної освіти, З. П. Дорошенко виокремлює інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), перевагу яких вбачає в оптимізації, технологічності та перспективності забезпечення нової, активної форми фіксації продуктів інтелектуальної діяльності; доступ до практично необмеженого обсягу потрібної навчальної і наукової інформації, високу швидкість її отримання; варіативність способів аналітичного оброблення інформації; виникнення феномену «безпосереднього включення» особистості в інформаційний простір... [3].

К. Крутій стверджує, що з допомогою сучасних медіатехнологій можна поєднувати різні види подання інформації у єдиний комплекс, завдяки чому дитина стає учасником освітнього процесу [2]. Доведено, що людина запам'ятовує 20% почутого, 30% побаченого і більше 50% того, що вона бачить і чує одночасно. Отож, засоби медіатехнологій, впливаючи на різні органи чуття, важливі в дошкільній освіті, насамперед для формування пізнавальної та лексичної компетенцій дітей. Вони дають змогу «вийти» за межі навчального середовища; зробити

видимим те, що неможливо побачити неозброєним оком, продемонструвати лише вербальними засобами, імітувати будь-які ситуації і процеси в довкіллі.

Підсумовуючи, звернемо увагу на визначення за Н. Горбуною, яка говорить, що лексична компетенція – це здатність миттєво викликати з тривалої пам'яті еталон слова залежно від конкретного мовленнєвого завдання та включати це слово в мовленнєвий ланцюг. Оволодіти дитині цим умінням, краще запам'ятати, якісніше усвідомити та влучно використати слово у своєму мовленні, на нашу думку, допомагають засоби медіатехнологій.

1. Базовий компонент дошкільної освіти:
<https://www.pedrada.com.ua/article/2895-bkdo-2020-prokt-novogo-standartu-doshklnno-osvti>

2. Крутій К. Медіадидактичні особливості використання мультфільмів як засобу навчання мови і розвитку зв'язного мовлення дошкільників / К. Крутій // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка. – 2013. – № 3. – С. 85–90.

3. Соцька О.П. Передумови реалізації медіапростору сучасного дошкільця / О.П. Соцька // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2013. – № 13 (272), Ч. I. – С. 154–163.

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Валентина Деленко,

асистент кафедри початкової та дошкільної освіти

Дизайнерська діяльність дошкільників безпосередньо пов'язана із художньою діяльністю в таких аспектах як: конструювання, композиція, колір. Основи дитячої художньої діяльності в означених параметрах вивчалися дослідниками Е. Белкіною, Г. Підкурманною, Т. Комаровою, В. Мухіною, Т. Дороновою, Є. Ігнат'євим, Т. Козаковою, В. Котляром, Н. Сакуліною, Є. Фльоріною та ін. Значного розширення можливостей застосування (щодо перетворення навколишнього предметного середовища та життєвого простору дитини) дизайнерське мистецтво набуло з прийняттям Базового компоненту дошкільної освіти в Україні. За цим документом, метою сучасної дошкільної освіти визначається